

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Sium
SOTE

Osavuosisikatsaus 2/2024

Aluehallitus 28.8.2024

Sisällysluettelo

1	Hyvinvointialuejohtajan katsaus.....	3
2	Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen.....	4
2.1	Ministeriöiden toimenpidesuosituks ¹ et ja niiden toteutuminen.....	4
2.2	Strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen	6
3	Talousarvion toteutuminen	8
3.1	Käyttötalous	8
3.2	Talousarvion toteutumiseen liittyvät riskit.....	10
3.3	Investoinnit.....	11
3.4	Rahoitus	13
3.5	Henkilöstö	14
3.6	Riskien hallinta	16
3.7	Laatu ja omavalvontaohjelma	17
4	Strateginen uudistusohjelma.....	18
4.1	Talouden tavoiteohjelma	18
4.1.1	Digiohjelma	19
4.1.2	Henkilöstöohjelma	19
4.1.3	Palvelutuotannon kehittämisohjelma.....	20
4.1.4	Sidosryhmä- ja viestintäohjelma.....	22
4.1.5	Sopeuttamisohjelma	22
4.1.6	Vaikuttavuusohjelma	23
4.2	Lakisääteisyden turvaaminen	24
4.2.1	Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	24
4.2.2	Ikääntyneiden palvelut	26
4.2.3	Perhe- ja sosiaalipalvelut	27
4.2.4	Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut	28
4.2.5	Konsernipalvelut	29
5	Hyvinvointialuekonsernin tilannekatsaus	30
6	Toimialueiden talousarvion toteutuminen.....	31
6.1	Hallintopalvelut	31
6.2	Konsernipalvelut.....	32

6.3	Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	33
6.4	Ikäntyneiden palvelut	34
6.5	Perhe- ja sosiaalipalvelut	36
6.6	Ympäristöterveydenhuolto	37
6.7	Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut.....	38
7	Tuloslaskelma.....	39

1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tärkein tehtävä on järjestää alueensa asukkaille tarvetta vastaavat, riittävät ja laadukkaat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Tämän lisäksi hyvinvointialueilta edellytetään talouden tasapainotusta vuoden 2026 loppuun mennessä. Hyvinvointialueiden rahoitusmalliin liittyvä siirtymätasaus kohtelee aluettamme epäoikeudenmukaisesti leikkaamalla tarveperusteista rahoitusta yli 60 milj. euroa vuonna 2024. Riittämättömän valtionrahoituksen seurauksena alueellamme tulee olemaan huomattavia vaikeuksia vastata alueemme väestön kasvavaan palvelutarpeeseen käytettävissä olevalla henkilöstöllä ja kattaa taseeseen kertyneet alijäämät lakisääteisessä ajassa.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2024 talousarviossa varattiin 15 milj. euron lisäpanostus lakisääteisten palvelujen turvaamiseen. Tämä näkyykin selvästi asiakastyytyvyytenä ja aiempaa parempana palveluihin tai hoitoon pääsynä. Myös henkilöstötaloudelliset tunnusluvut ovat kehittyneet myönteiseen suuntaan. Vuoden 2024 talousarvioon sisältyy strateginen uudistusohjelma, jolla tavoitellaan 10 milj. euron säästöjä toimintamenoihin. Uudistusohjelman sisältämien talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutumiseen on liittynyt merkittäviä haasteita kuluneen puolen vuoden aikana. Samalla käyttötalousmenot tulevat ylittymään budjetoidusta erityisesti asiakaspalvelujen ostojen lisääntymisen, yleisen kustannustason nousun ja runsaan vuokratyövoiman käytön seurauksena.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategia ja –verkkosuunnitelma jouduttiin valmistelemaan uudelleen touko-kesäkuun aikana Itä-Suomen hallinto-oikeuden kumottua aluevaltuuston vuoden takaisen päätöksen asian alkuperäiseen valmisteluun liittyneiden esteellisyyksien vuoksi. Uusi palvelustrategia on parhaillaan lausuntokierroksella ja aluevaltuuston on määrä päättää asiasta uudelleen syksyllä 2024. Päätöksenteon lykkääntymisen vuoksi hyvinvointialueen talouden tasapainottamisen kannalta keskeisten rakenteellisten ja toiminnallisten uudistusten toimeenpanoon päästään aikaisintaan vuoden 2025 alusta alkaen.

Palvelustrategiaan liittyvästä päätöksenteon lykkääntymisestä huolimatta hyvinvointialueen johtamisen-, organisaatorakenteen- ja toiminnan uudistamisessa on edetty strategian mukaisesti. Toiminnan ja talouden toteutumista, strategisia mittareita sekä strategisen uudistusohjelman etenemistä käsitellään kuukausittain johtoryhmässä ja aluehallituksessa. Lisäksi taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksilla aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuosikatsaus laaditaan kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan. Aluevaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten yhteydessä ja arvioidaan tilinpäätöksessä.

Kirsi Leivonen

hyvinvointialuejohtaja

2 Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Valtioneuvosto on vahvistanut kansalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollolle sekä pelastustoimelle vuosille 2023–2026. Nämä tavoitteet päivitettiin huhtikuussa 2024 vastaamaan hallitusohjelman ja kansallisen palvelureformin tavoitteita. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ovat linjassa kansallisten tavoitteiden kanssa. Aluevaltuusto hyväksyi syyskuussa 2022 Pohjois-Karjalan hyvinvointialuestrategian vuosille 2023–2026.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu talousarvioon ja -suunnitelmaan liittyvä strateginen uudistusohjelma, joka toimii aluevaltuuston hyväksymien strategioiden jalkauttamisen tukena ja operatiivisen johtamisen työkaluna. Uudistusohjelmassa tullaan ottamaan huomioon ministeriöiltä saadut toimipidesuosituksot.

2.1 MINISTERIÖIDEN TOIMENPIDESUOSITUKSET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavat ministeriöt voivat antaa hyvinvointialueille toimenpidesuosituksia lakisäateisten vuosineuvottelujen yhteydessä. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja ministeriöiden välisessä vuosineuvottelussa marraskuussa 2023 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle annettiin seuraavat toimenpidesuosituksot:

Valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön toimenpidesuosituksot:

1. *Alueen on määrätietoisesti jatkettava toiminnan ja palvelujen uudistamista sekä talouden tasapainottamista.*

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu talousarvioon ja -suunnitelmaan liittyvä strateginen uudistusohjelma, joka toimii aluevaltuuston hyväksymien strategioiden jalkauttamisen tukena ja operatiivisen johtamisen työkaluna. Uudistusohjelman toteuttamisen yhteydessä huomioidaan ministeriöiltä saadut toimipidesuosituksot.

2. *Alueen on edelleen kehitettävä tarkoituksenmukaista palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palvelujen käyttöä.*

Palvelustrategian ja -verkon toimeenpanon valmistelu aloitettiin vuoden 2023 lopulla. Valitettavasti se kaatui hallinto-oikeudessa esteellisyyksiin ja valmistelu on nyt aloitettu uudestaan. Valmista on tarkoitus olla lokakuussa 2024.

Jokaiselle syksyllä hyväksyttävän palvelustrategian ja -verkkosuunnitelman mukaiselle sotekeskukselle tullaan laatimaan alueellinen sote-palvelujen järjestämissuunnitelma, jossa kuvataan kunkin sotekeskuksen ja sen vaikutusalueen asukkaiden palvelutarvetta vastaavat palvelut ja niihin liittyvät tilatarpeet.

Digipalvelut ovat ensisijainen asiointikanava suurelle osalle asiakkaista ja sähköinen asiointi soveltuu moniin perustason sotepalveluihin. Digisotekeskuksen tarjoamat palvelut laajenevat vähitellen kevästä 2024 alkaen ja ovat tarjolla kaikille maakunnan asukkaille yhdenvertaisesti asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteena on, että lähivuosina sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen käyntimäärästä 30 % voidaan toteuttaa digitaalisten kanavien kautta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on avannut digitaalisen palvelualustan asiakkaiden käyttöön 9.4.2024. Palvelualusta on osa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen monikanavaista palveluverkkoa, ja sen palvelut täydentävät hyvinvointialueen tarjoamia lähipalveluja. Tällä hetkellä rekisteröityneitä käyttäjiä on yli 10 000.

3. *Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.*

Erityisesti lääkäriyövoiman osto on omaa toimintaa kalliimpaa. Vuokratyövoimasta on aktiivisesti pyritty luopumaan ja ostopalveluja on karsittu noin miljoonalla eurolla alkuvuoteen verrattuna. Tämä luultavasti näkyy hoidon saatavuudessa, koska korvaavia rekrytointeja ei kaikilta osin ole saatu tehtyä.

4. *Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.*

YTA sopimus on saatu valmiiksi ja se tullaan allekirjoittamaan syksyllä 2024.

Sisäministeriön toimenpidesuosituks:

5. *Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.*

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu talousarvioon ja -suunnitelmaan liittyvä strateginen uudistusohjelma, joka toimii aluevaltuuston hyväksymien strategioiden jalkauttamisen tukena ja operatiivisen johtamisen työkaluna. Uudistusohjelman toteuttamisen yhteydessä huomioidaan ministeriöltä saadut toimenpidesuosituksat. Uudistusohjelma sisältää myös panostuksia lakisääteisiin tehtäviin. Pelastuslaitoksen osalta toiminnan uudistaminen on edennyt suunnitellusti ja kehitystyötä jatketaan toimintavuoden aikana pelastustoimen palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Palveluintegraatiota syvennetään toimintavuoden aikana yhteistyössä ikääntyneiden palvelujen toimialueen kanssa Pielisen-Karjalan ja Läntisen pelastusasemaryhmien alueilla. Pelastusasemien

resurssointeja vahvistetaan 10 henkilötyövuodella ja henkilöstön työpanosta kohdennetaan uudelleen. Lisäresursoinnilla parannetaan alueella pelastustoimen kiireellisen avun saatavuutta sekä turvataan yöaikaisten kotihoidon käyntien, turvapuhelinkäyntien, hoidontarpeen arviointien ja kotihoidossa olevien saattohoitopotilaiden tukeminen. Toimenpiteet on aloitettu ja ne etevät suunnitellusti.

6. *Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.*

Onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueella on valvontatyötä henkilöstön rekrytoinnit tehty. Valvontatoimintaa toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti.

7. *Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.*

Pelastuslaitos seuraa alueensa riskien kehittymistä ja parantaa toimintavalmiutta ja vahvistaa pelastustoimen resurssointia palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Kehittämistoimenpiteet on aloitettu ja ne etevät suunnitellusti.

8. *Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.*

Hyvinvointialueella varautumisasiat on keskitetty kokonaisturvallisuuden näkökulmasta pelastuslaitos – turvallisuuspalvelujen toimialueelle. Väestönsuojeluun varautumisen tehtäviä hoitaa siviilivalmiusyksikkö. Väestönsuojeluun varautumisen henkilöresurssit eivät ole palvelutasopäätöksen mukaisella tasolla. Siviilivalmiusyksikön virkoja ei ole pystytty täyttämään huonon taloudellisen tilanteen takia.

9. *Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.*

Työhyvinvointia ja työturvallisuutta ylläpidetään ja henkilöstön osallistamista mahdollistetaan palautejärjestelmän kautta. Työhyvinvointia kehitetään MSK-työhyvinvointikyselyn tuloksia hyödyntäen. Alkuvuoden aikana tuloksia on läpikäyty yhdessä henkilöstön ja esihenkilöiden kanssa. Tämän pohjalta esiin on noussut erilaisia kehittämistoimenpiteitä, joista määritelleellään työhyvinvoinnin kehittämisen painopistealueet.

2.2 STRATEGISET TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Hyvinvointialueen strategiset mittarit on johdettu strategisen uudistusohjelman viidestä kärjestä eli menestystekijästä (taulukko 1.) Strategiset mittarit ovat aluehallitukseen ja -valtuustoon nähden sitovia. Uudistusohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan kullekin konkreettiselle toimenpiteelle asetettavan

operatiivisen mittarin avulla. Nämä operatiiviset mittarit tulevat olemaan hyvinvointialuejohtajaan nähden sitovia ja niitä käsitellään kuukausittain laajennetussa johtoryhmässä.

Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet	Strateginen mittari	Mittarin tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteuma	Status	Aikaleima
HYTE, kotona pärjääminen, palvelujen laatu ja vaikuttavuus, asiakas- ja potilasturvallisuus	Asiakaskokemus NPS	Organisaation tavoitetaso on NPS >=75.	≥ 75	75	Tavoitteessa	30.06.2024
Yhteydensaanti, palvelutarpeen arviointi, riittävät peruspalvelut, palvelujen jatkuvuus ja integraatio	Palvelujen saatavuus	Palvelujen saatavuutta arvioidaan "liikennevalomallin" avulla: punainen <80%, keltainen 80-90% ja vihreä 90-100% palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa.	≥ 90%	94,0%	Tavoitteessa	30.06.2024
Hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Sairauspoissaolo-%	Henkilöstön sairauspoissaolojen vähentyminen vähintään viidellä prosentilla vuoden 2023 tasosta.	≤ -5%	-12,0%	Tavoitteessa	30.06.2024
Toiminta on taloudellisesti kestäväällä pohjalla	Vuosikate	Vuosikate on vähintään miljoona euroa.	≥ 1M€	-16,0 M€	Ei tavoitteessa	30.06.2024
Luotettava ja vastuullinen organisaatio asiakkaille ja työntekijöille	Luottamus & Maine -tutkimus	Sijoitumme viiden parhaan joukkoon hyvinvointialueiden vertailussa.	≤ 5.		Valmistuu myöhemmin	

Taulukko 1. Strategisista tavoitteista johdetut aluevaltuustoon nähden sitovat mittarit hyvinvointialueen tasolla

- 1) Tavoitteenamme on, että toimintamme on asiakaslähtöistä ja laadukasta. Asiakaskokemusta mitataan NPS-tunnusluvun avulla kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Organisaatiotasoisesti tavoitetasoksi on asetettu, että NPS >= 75. Asiakaspalautejärjestelmän käyttöönottoprojekti on edennyt kevään aikana ja mittaaminen on saatu käyntiin toukokuussa. Koko organisaation toteumaluku kesäkuussa oli 75 eli tavoite olisi toteutumassa.
- 2) Tavoitteenamme on järjestää asukkaillemme heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja lakisääteisissä ajoissa. Palvelujen saatavuutta arvioidaan "liikennevalomallin" avulla: punainen < 80 %, keltainen 80–90 % ja vihreä 90–100 % palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Hyvinvointialuetasolla toimialueiden mittareiden keskiarvo on kesäkuun lopussa 94,0 %, joka on tavoitetason mukainen. Mittarin tavoitearvo on parantunut 3,8 prosenttiyksikköä edellisen kuukauden tilanteesta.
- 3) Tavoitteenamme on, että hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoittelemme henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämistä vähintään viidellä prosentilla vuoden 2023 tasosta. Kesäkuun lopussa sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisvuodesta 12,0 %, joten mittari on tavoitteessa. Sairauspoissaolot ovat jatkaneet vähenemistään ja ovat alentuneet edellisestä kuukaudesta 1,0 prosenttiyksikköä.
- 4) Tavoitteenamme on, että toimintamme on taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Vuoden 2024 tavoitteena on, että vuosikate on vähintään miljoona euroa. Hyvinvointialuetasolla tavoitteen toteutumista seurataan tilikauden tulosestimen perusteella kuukausittain. Kesäkuun taloustietojen perusteella vuosikate olisi asettumassa noin -16,0 milj. euron tasolle, joten taloustavoite ei olisi toteutumassa. Tunnusluku on parantunut edelliskuukaudesta, mutta

tavoitteen saavuttaminen on erittäin haasteellista meneillään olevista laajoista säästötoimenpiteistä huolimatta.

- 5) Tavoitteenamme on, että olemme luotettava organisaatio asiakkaillemme ja työntekijöillemme. Tämän tavoitteen toteutumisesta saadaan tietoa vuosittain toteutettavalla Luottamus & Maine-tutkimuksella. Tavoitteena on, että organisaatiomielikuva kehittyy myönteiseen suuntaan ja sijoitumme viiden parhaan joukkoon hyvinvointialueiden vertailussa. Luottamus & Maine-tutkimus valmistuu kuluvan vuoden toisella puoliskolla, jolloin mittari päivittyy.

3 Talousarvion toteutuminen

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet sekä budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

3.1 KÄYTTÖTALOUS

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittu tuloslaskelman muotoon (luku 7). Toimialueiden lyhennetyssä tuloslaskelmassa esitetään ulkoiset tulo- ja menoerät (luku 6). Strategisen uudistusohjelman sisällä olevaan talouden tavoiteohjelmaa käsitellään erikseen luvussa 4.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana oli valtion yleiskatteellinen rahoitus (n. 780,1 milj. euroa), joka muodostuu valtiovarainministeriön pääasiassa tarpeeseen perustuvasta laskentamallista, jossa Pohjois-Karjalan laskennallista rahoitusta on pienennetty siirtymätasauksella n. 64,6 milj. euroa. Kuluvan vuoden merkittävänä tavoitteena on parantaa hoitoon/palveluihin pääsyä olennaisesti. Tähän on varattu talousarviossa yhteensä noin 15 milj. euron lisäpanostukset erikoissairaanhoidon, ikääntyneiden palveluihin, sosiaalipalveluihin sekä pelastustoimeen.

Hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä on 128,9 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 904,7 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostui -775,8 milj. euroa, joka katetaan valtion 780,1 milj. euron rahoituksella. Strategisesti erittäin tärkeäksi tunnusluvuksi, vuosikatteeksi, muodostui 1,0 milj. euroa. Poistojen ollessa noin 16,0 milj. euroa on kuluvan vuoden talousarvio 15 milj. euroa alijäämäinen. Muutetussa talousarviossa 10,0 milj. euron uudistusohjelma on jaettu toimialueille sekä kohdistettu tuloslaskelmien kulueralle, alkuperäisessä talousarviossa uudistusohjelma on budjetoitu yhdelle kustannuspaikalle.

Taulukossa 2. on esitetty hyvinvointialueen talousarvioon tiedossa olevat talouteen vaikuttavat muutokset eriteltynä. Kesäkuun tulossennuste on laadittu tiedossa olevien talousarviomuutostekijöiden sekä alkuvuoden toteuman perusteella.

milj. euroa	TA 2024	MTA 2024 (uudistusohjelma jaettu)	TPE 2024 (5+7)	TPE 2024 (6+6)	Asiakaspalvelu ostot	Työvoiman vuokraus (hoit., lääk)	Muut	Erotus TPE vs MTA, M€
Toimintatuotot	128,9	129,0	131,8	132,3	0,0	0,0	3,4	3,4
Myyntituotot	32,0	32,0	31,9	31,97			0,0	0,0
Maksutuotot	59,3	59,4	61,3	61,5			2,1	2,1
Tuet ja avustukset	16,7	16,7	16,7	16,9			0,2	0,2
Muut toimintatuotot	20,9	20,9	21,9	22,0			1,1	1,1
Toimintakulut	904,7	907,4	930,2	928,4	10,4	5,9 ↑	4,7	21,0
Henkilöstökulut	462,6	458,1	455,3	451,9			-6,2	-6,2
Palvelujen ostot	323,5	330,1	346,6	348,3	10,4	5,9	1,9	18,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	59,2	59,9	65,1	64,9			5,0	5,0
Avustukset	13,8	13,8	14,8	14,9			1,0	1,0
Muut toimintakulut	45,5	45,6	48,4	48,5			2,9	2,9
Toimintakate	-775,8	-778,4	-798,4	-796,0	-10,4	-5,9 ↓	-1,3	-17,6
Valtion rahoitus	780,1	780,1	780,1	780,1			0,0	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-3,3	-0,6	-0,6	0,0			0,6	0,6
Vuosikate	1,0	1,0	-19,0	-16,0	-10,4	-5,9 ↓	-0,7	-17,0
Poistot ja arvonalentumiset	16,0	16,0	16,0	16,0			0,0	0,0
Tilikauden tulos	-15,0	-15,0	-35,0	-32,1	-10,4	-5,9 ↓	-0,7	-17,0
Poistoeron muutos	0,0	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-15,0	-15,0	-35,0	-32,0	-10,4	-5,9 ↓	-0,7	-17,0

Taulukko 2. Tilinpäätösennuste sekä ennusteeseen vaikuttavat muutostekijät eriteltynä

Taulukossa 3. on arvioitu arviointimenettelyn taloudellisten kriteerien toteutumista tunnuslukujen perusteella. Tällä hetkellä näyttää, että vuosikatteen pitäisi olla kuluvan vuoden tilinpäätöksessä vähintään 15–17 milj. euron tasolla, jotta arviointimenettelyyn johtavat kriteerit eivät täytyisi. Alkuvuoden talousennusteen perusteella vuosikate on jäämässä reilusti negatiiviseksi. Tällä hetkellä lähes kaikilla hyvinvointialueilla arviointimenettelyn kriteerit täyttyvät, jonka vuoksi valtiovarainministeriön kynnyksellä käynnistää arviointimenettely-prosesseja on tänä vuonna korkea. Kriteerien lisäksi jo yksi lisärahoitus voi laukaista arviointimenettelyn, tämä ei ole Pohjois-Karjalassa tällä hetkellä uhkana.

Tilinpäätösennusteen (taulukko 2.) mukaan talouden arvioidaan kuluvan vuoden lopussa olevan 32 milj. euroa alijäämäinen, mikä on 17 milj. euroa talousarviota huonompi. Merkittävimpiä talousarviosta poikkeamia ovat palvelujen ostojen kehitys, joka vuodesta toiseen jatkuu arvioitua suurempana. Tällä hetkellä asiakaspalvelujen ostoissa sekä työvoiman vuokrauksessa on yhteensä yli 16 milj. euron ylityspaine. Lomapalkkavelka on viimeisinä vuosina kasvanut muutamalla miljoonalla eurolla ja sama kehitys näytti jatkuvan alkuvuoden aikana. Ennen kesälomakautta tehtyjen säästötoimenpiteiden myötä lomapalkkavelan kasvun arvioidaan tässä vaiheessa kääntyneen tavoiteltuun suuntaan eikä lomapalkkavelan odoteta huonontuvan kuluvan vuoden tulosta.

Nyt arvioidun talousennusteen lisäksi talouden toteumassa on olemassa arviolta reilun kahden prosentin lisäriski, joka on vaarassa realisoitua, ellei meneillään olevat lisäsäästötoimenpiteet käännä talouskehitystä tavoiteltuun suuntaan. Lisäriskiä tällä hetkellä aiheuttavat tytäri- ja osakkuusyhteisöjen kulukehitys ja asiakaspalvelujen ostot kaikilla toimialueilla. Lisäksi kuluvan vuoden talousarvio sisältää noin 7 milj. euron edestä omaisuuden realisointia.

Tällä hetkellä ei voida vielä arvioida, onko omaisuuden myynnit mahdollista toteutua kuluvaan vuoteen aikana. Jos sekä tulo- että menupuolen lisäriskit toteutuvat, nykyinen talousennuste on vaarassa ylittyä jopa 20 milj. euroa. Koska pelkkä strategisen uudistusohjelman toteuttaminen ei ole riittävä toimenpide talousarviossa pysymiseksi, niin aluehallitus, hyvinvointialuejohtaja sekä johtoryhmä ovat kevätkaudella lähteneet toteuttamaan lisää tehostamistoimenpiteitä talousarviossa pysymiseksi.

3.2 TALOUSARVION TOTEUTUMISEEN LIITTYVÄT RISKIT

Vuoden 2024 talousarviokirjaan on sisällytetty talousarvion toteutumiseen liittyviä taloudellisia riskejä. Talousarvioon on sisällytetty valtionrahoituksen kasvun (2,53 %) suuruinen kustannusten kasvu, joka ei alkuvuoden toteuman perusteella ole riittävä. Strategisen uudistusohjelman toteutumisessa on tunnistettu haasteita, mutta niiden talousvaikutuksia ei vielä tässä vaiheessa ole huomioitu ennusteessa. Tämän takia 1. osavuositarkastuksen perusteella uudistusohjelmaan etsittiin noin 4 milj. euron edestä uusia toimenpiteitä. Henkilöstön riittävyys ja saatavuus näyttävät jatkuvan talouteen liittyvänä riskinä edellisvuoden tapaan.

Kuluvana vuonna on syytä tehdä riskitarkastelua aikaisempia vuosia enemmän. Tätä on tarkoitus implementoida strategisen uudistusohjelman seurannan yhteydessä. Lisäksi kuluvana vuonna on tärkeää seurata strategisena riskinä olevaa hyvinvointialueen arviointimenettelyn mahdollisuutta ja etsiä keinoja mahdollisen arviointimenettelyn välttämiseksi.

Valtiovarainministeriö voi käynnistää päätöksellään hyvinvointialuelain 123 §:ssä tarkoitettujen edellytysten täyttyessä tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 27 §:ssä tarkoitetun sosiaali- ja terveysministeriön aloitteen perusteella arviointimenettelyn, jossa valtio ja hyvinvointialue arvioivat hyvinvointialueen taloudellisia sekä sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvittää tehtävistään.

Talouteen liittyvät edellytykset ovat:

- 1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa;
- 2) hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;
- 3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai
- 4) hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Valtiokonttorin ylläpitämien konsernitilinpäätösten tietojen perusteella.

Tunnusluku	Tavoitearvo	TP23	TPE24	Vaade vuosikatteelle (M€)	DL
Taseessa oleva kumulatiivinen alijäämä, M€	> 0	-23	-55	>30	TP 2026
Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	> 80 %	-45 %		15	TP 2024
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate	> 0,8	0,1		17	TP 2024
Lisälainanottovaltuuden tai lisärahoituksen käyttäminen	Kyllä/ei	Ei	Ei	-	-

Taulukko 3. Mahdollisen arviointimenettelyn talouteen liittyvät kriteerit ja niiden tilannekatsaus

3.3 INVESTOINNIT

Investointien toteuma tammi-kesäkuussa on 20,1 % (8,1 milj. euroa). Rakennusinvestoinneista on toteutunut tammi-kesäkuussa 5,2 milj. euroa (n. 30 %). Laite- ja kalustoinvestointien toteuma on 2,5 milj. euroa (n. 13 %). Toimittajien toimitusvaikeuksista ja hankintaprosessien viivästymisistä johtuen vuodelle 2023 suunniteltuja ja vuoden 2023 lainanottovaltuudelle toteutettavia laiteinvestointeja siirtyi vuodelle 2024 2,5 milj. euron arvosta. Siirtyneiden hankintojen toteuma puolelta vuodelta on 1,0 milj. euroa. Myös vuodelle 2024 suunniteltuja ja vuoden 2024 lainanottovaltuudella toteutettavien laiteinvestointien hankintaprosesseissa on viiveitä, joten laitetoimituksia on siirtymässä vuodelle 2025.

ICT-investointien toteuma on 0,1 milj. euroa (n. 17 %). Asiakas- ja potilastietojärjestelmähanketta varten on varattu vuodelle 2024 laajakantoisiin investointeihin 0,7 milj. euroa. Toteuma tammi-kesäkuulta on 0,2 milj. euroa (n. 33 %).

Rakennusinvestoinneissa E-siiven rakennustöiden 1. vaiheen rakennustyöt etenivät suunnitellusti alkuvuoden 2024 aikana ja 1. vaihe valmistui 1.7.2024. Hanke toteutuu vuoden 2023 lainanottovaltuuden puitteissa, mikäli isoja yllätyksiä ei tule. Kohde valmistuu keväällä 2026.

Muut vuoden 2024 investointivaltuutuksen saaneet rakennusinvestoinnit ovat käynnistyneet suunnitellusti. Vuoden 2024 investointeja on 8,7 milj. euron edestä, josta on kesäkuun loppuun mennessä toteutunut 80 000 euroa. Kustannukset ovat lähinnä hankkeiden suunnittelusta ja käynnistämisestä aiheutuneita kustannuksia. Ennen hankkeiden aloitusta otettiin tänä vuonna käyttöön kannattavuuslaskelma tarpeellisilta osin.

Hyvinvointialuelain 16 § mukaan investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista. Investointeja vastaavia sopimuksia ei kuitenkaan esitetä investointiosassa, joten tietoja ei ole esitetty taulukossa 4. Vuodelle 2024 sisältyi investointeja vastaavia sopimuksia yli 60 milj. euron edestä. Joensuun sote-palvelukeskus suurimpana kohteena on tarveselvitysvaiheessa ja hankkeen on määrä valmistua 2026–2027. Palvelustrategia ja -verkkovalmistelun vuoksi rakennuspaikkaa ja laajuutta ei ole päätetty. Hankkeen aikataulun ja kustannuksien vuoksi kohteelle ei haeta investoria vaan hyvinvointialue toteuttaa hankkeen. Rakennusinvestoinnin arvo on noin 30 milj. euroa.

Nurmeksen sote-asemaa ei toteuteta kunnan ja hyvinvointialueen yhteisellä päätöksellä. Nurmeksen sote-aseman rakentamiseen on 10 milj. euron lainanottovaltuus. Heinäveden liikkuvien palveluiden yksikkö on

lausunnoilla olevassa palvelustrategia- ja palveluverkkosuunnitelmassa muuttunut sote-asemaksi. Heinäveden sote-asema odottaa palvelustrategian ja palveluverkon valmistumista. Joensuun kaksi 60 paikan asumisyksiköiden ja työikäisten ympärivuorokautisen asumisen hankinnat ovat käynnissä. Asumisyksiköille on varattu tontit Joensuun kaupungilta. Aikataulun mukaan kohteiden esisopimukset laaditaan tämän vuoden aikana. Asumisyksikön arvioitu sitoumus on noin 7,5 milj. euroa ja työikäisten ympärivuorokautisen asumisen 2 milj. euroa.

Heinäveden pelastusaseman tarveselvitys on valmis ja rakennuspaikka on sovittu Heinäveden keskustan alueelta. Pelastusaseman kilpailutus odottaa liikkuvien sote-palveluiden tarpeiden tarkentumista palveluverkon tiimoilta. Sopimuksen arvo noin 1,5 milj. euroa, Karvion pelastusaseman tiloja ollaan sijoittamassa olemassa oleviin vuokratiloihin. Neuvottelut tilojen vuokraamisesta (0,5 milj. euroa) ja muutostarpeista ovat meneillään. Liperin ja Valtimon pelastusasemat peruskorjataan ja hankkeet etenevät suunnitelmien mukaan.

Kokonaisuutena vuokrattavat kohteet ovat toteutumassa alle hyväksytyjen lainanottovaltuuksien.

Kaikkiaan vuosien 2024–2027 investointisuunnitelma sisältää palveluverkkoon liittyviä investointikohteita yhteensä n. 80 milj. euron edestä. Kohteiden suunnittelu ja käyttö tarkentuvat vuoden 2024 aikana, kun palveluverkkovalmistelu etenee.

Investointisuunnitelma 2024-2027 (1000 €)	Alkuperäinen talousarvio 2024	Muutettu talousarvio 2024	Toteuma 1-6/2024	Talousarvion toteuma%
Pysyvät vastaavat	38 842	40 342	8 102	20,1 %
Rakennukset	17 535	17 135	5 200	30,3 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	17 135	17 135	5 200	30,3 %
Pelastustoimi	400	0	0	
josta huoltovarmuuden kehittäminen	400	0	0	
Laite- ja kalustohankinnat	19 847	20 247	2 543	12,6 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	18 517	18 517	1 928	10,4 %
Pelastustoimi	1 330	1 730	615	35,5 %
josta huoltovarmuuden kehittäminen	0	400	0	0,0 %
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	761	761	129	17,0 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	761	761	129	17,0 %
Pelastustoimi	0	0	0	
Laajakantoiset investoinnit	700	700	229	32,8 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	700	700	229	32,8 %
Pelastustoimi	0	0	0	
Muut investoinnit	0	1 500	0	0,0 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto		1 500	0	0,0 %
Tytäryhtiön pääomitus		1 500	0	0,0 %
Omaisuuksien luovutukset	0	0	0	
Sosiaali- ja terveydenhuolto				
Pelastustoimi	0	0	0	
Investointituet	2 000	2 000	0	0,0 %

Taulukko 4. Hyvinvointialueen investointisuunnitelman toteutuminen

3.4 RAHOITUS

Hyvinvointialueen maksuvalmius on ollut ensimmäisen vuosipuoliskon hyvällä tasolla, koska valtionrahoituksen maksuaikataulu on alkuvuosipainotteinen. Hyvinvointialueen kuluvan vuoden talousarviossa on merkitty otettavaksi uutta pitkäaikaista lainaa 38,8 milj. euroa ja lyhennettäväksi lainoja 15,6 milj. euroa. Nettolainanotoksi muodostuu 23,2 milj. euroa. Pitkäaikaisen lainan kilpailutus on suunniteltu elo-syyskuulle. Hyvinvointialueen pitkäaikaisten lainojen kokonaismäärä kesäkuun lopussa oli 185,9 milj. euroa. Vuoden 2024 alusta voimaan

tulleen maksuliikennesopimuksen ja korkomarkkinoilla tapahtuneen kehityksen takia korkotuotot ovat lisääntyneen merkittävästi viime vuodesta. Korkotuottojen toteuma kuudelta kuukaudelta on 2,4 milj. euroa.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän jäsenkunnista Iloantsi, Juuka, Lieksa, Polvijärvi ja Tohmajärvi ovat ilmoittaneet, etteivät maksa helmi- ja huhtikuussa lähetettyjä palkkaharmonisointilaskuja. Hyvinvointialueen maksuvalmiuteen vaikutus on 5,1 milj. euroa.

3.5 HENKILÖSTÖ

Laadukkaiden ja riittävien sotepalvelujen saatavuus edellyttää osaavaa henkilöstöä. Sotehenkilöstön, erityisesti lääkit, hoitohenkilöstö, sosiaalityöntekijät ja psykologit, saatavuudessa on ollut haasteita alueellamme. Viime vuoden loppupuolella alkanut myönteinen kehitys hoitohenkilöstön saatavuudessa on edelleen jatkunut. Tämä näkyy nyt hienoisena henkilöstömäärän kasvuna edelliseen vuoteen verrattuna (taulukko 5). Yhteisten palvelujen henkilöstömäärän merkittävä vähentyminen selittyy sillä, että noin 200 työntekijää (pitkäaikaiset sijaiset) siirrettiin palvelutuotannon toimialueille vuonna 2022. Vuoden 2023 alusta terveyskeskussairaalat siirtyivät henkilöstöineen (n. 170 htv) Ikääntyneiden palveluista Terveys- ja sairaanhoitopalveluihin.

Toimialue*	1.1.-30.6.2024	2023	2022	Muutos 2022 - 2024
Ikääntyneiden palvelut	2 026	2 194	1 903	6,5 %
Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut	390	345	331	17,8 %
Perhe- ja sosiaalipalvelut	1 057	1 008	903	17,1 %
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	2 961	2 712	2 536	16,8 %
Ympäristöterveydenhuolto	55	56	53	3,8 %
Yhteiset palvelut**	809	905	1 193	-32,2 %
Konsernipalvelut	716			
Hallintopalvelut	88			
Hyvinvointialueen johto	5			
Yhteensä:	7 298	7 220	6 919	4,0 %

* Vuoden 2024 toimialuetasoiset HTV2 määrät eivät ole vertailukelpoisia edellisvuosiin organisaatiomuutoksesta johtuen.

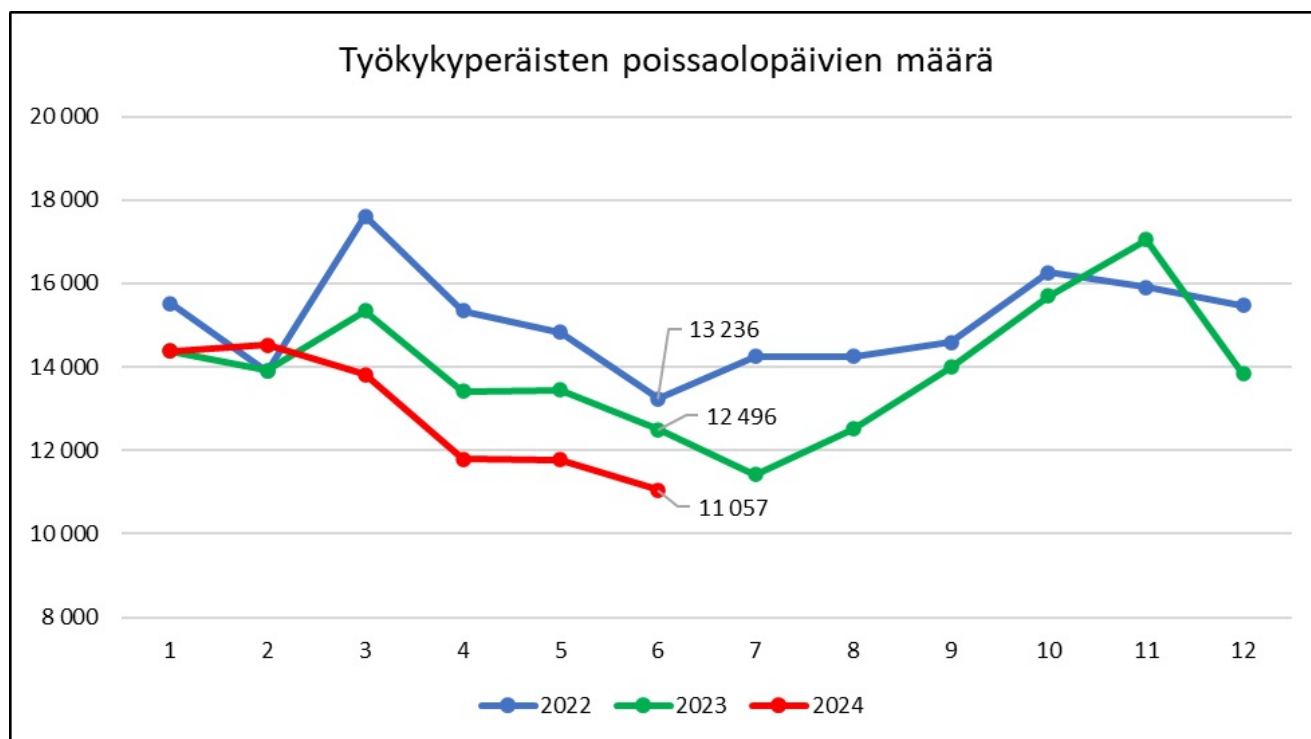
** Yhteiset palvelut sisälsi vuoden 2023 loppuun asti viisi eri toimialuetta. Vuoden 2024 alusta voimaan astuneessa organisaatiomuutoksessa näistä viidestä toimialueesta muodostettiin kaksi uutta toimialuetta, konsernipalvelut ja hallintopalvelut. **HTV laskenta muuttunut järjestelmävaihdoksen myötä kustannusjakoperusteisesta kotikustannuspaikkaperusteiseksi vuonna 2024**

Taulukko 5. Henkilöstömäärän (HTV2) kehitys toimialueittain vuosina 2022–2024

Työkykyperusteiset poissaolot

Työkykyperusteiset poissaolot vaikuttavat vähenevän yli odotusten: vuoden 2023 puolivuotiskauteen verrattuna ne ovat vähentyneet noin 11 %. Poissaolojaksojen pituuksien vertailua ei voitu tehdä ohjelmiston raportointiongelmien takia. Vaikuttaa siltä, että pitkät poissaolojaksot ovat vähentyneet, mutta lyhyiden jaksojen määrä on puolestaan kasvanut. Vaikka työkykyperäiset poissaolot on vähentyneet, on niiden vähentämiseen tähtäävää työtä jatkettava edelleen määrätietoisesti. Tulevana painopisteenä on erityisesti työkykyjohtamiseen liittyvien roolien ja vastuiden selkiyttäminen.

Poissaolojen vähenemisen taustalla vaikuttavat useat toimenpiteet, joita on tehty. Näistä keskeisiä ovat työkykyjohtamisosaamisen kehittäminen, työterveysyhteistyön kehittäminen, henkilöstöpalvelujen oman toiminnan organisointi toimialueiden tarpeita paremmin vastaavaksi, linjajohdon osallistaminen MSK-tuloksiin toimialuekohtaisesti, korvaavan työn mallin nostaminen tietoisuuteen ja mielen hyvinvointia edistävien käytänteiden kehittäminen. Tärkeässä roolissa on varmasti myös valmentava johtamisote, jota kehitettiin organisaatiossa kahden vuoden ajan. Avainasemassa ovat tässä kokonaisuudessa esihenkilöt. He räätälöivät työtä aiempaa rohkeammin; osa-aikainen työpanos nähdään arvokkaampana, kuin ei työpanosta lainkaan ja tietoisuus korvaavasta työstä on kasvanut selvästi vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Kaavio 1. Työkykyperäisten poissaolojen kokonaismäärä.

Toimenpiteet vuokratyövoiman käytön vähentämiseksi

Lääkärityön osalta on pilotoitu ulkoinen palveluntuottaja lääkirirekrytoinnin apuna. Tämän kokeilun tuloksia arvioidaan syyskuussa. Jos tulokset ovat positiiviset, käynnistetään kilpailutus lääkirirekrytoinnin osittaisesta ulkoistuksesta. Alkuvuonna käynnistettiin yhteistyö Romanian Oradean suomalaisten lääkäriopiskelijoiden kanssa, jonka ansiosta saatiin rekrytoitua kesälle 2024 työntekijöitä.

Hoitohenkilöstön osalta vuoden 2024 alusta otettiin käyttöön sähköinen alusta äkillisten poissaolojen koordinointiin. Tämän tilauskanavan kautta saadaan samanaikaisesti näkymä omien sijaisten ja ulkoisen palveluntuottajan henkilöstön saatavuuteen. Puolen vuoden tarkastelun perusteella voidaan ennustaa, että hoitohenkilöstön vuokratyövoiman käyttö vähenee noin 25 %. Omaa toimintaa on saatu lisättyä noin 30 %.

Hoitohenkilöstön saatavuuden lisäämiseksi käynnistettiin systemaattinen rekrytointi EU/ETA-alueen ulkopuolelta keväällä 2023. Syksyllä 2023 kilpailutettiin YTA-alueen kaikkien hyvinvointialueiden kanssa kansainvälisen rekrytinnin palveluntuottajat. Kevään aikana oppisopimusopiskelun aloitti 56 kansainvälistä opiskelijaa. Syksyn kuluessa on tulossa vielä 60 kansainvälistä oppisopimusopiskelijaa.

3.6 RISKIEN HALLINTA

Isossa kuvassa hyvinvointialueen merkittävimmät riskit liittyvät palvelustrategian hyväksymiseen ja sen toimeenpanoon, palvelujen antamiseen lakisääteisessä ajassa, alijäämän kattamisessa onnistumiseen määräajassa, henkilöstön riittävyteen, globaalin turvallisuusympäristöön ml. kyberturvallisuus, henkilöstön pitovoimaan, keskisen alueen sotekeskuksen ratkaisuun sekä uuden APTJ-järjestelmän hankinnassa onnistumiseen.

Hallinto-oikeuden kumottua aluevaltuuston päätöksen palvelustrategiasta ja -verkosta prosessi on aloitettu alusta. Tavoitteena on, että palvelustrategian järjestämissuunnitelma saadaan hyväksytyä vuoden loppuun mennessä. Asian uudelleen käsittelyssä pyritään eliminoimaan ensimmäisellä käsittelykerralla havaitut ongelmat, mm. päätöksen tekoon ja sen valmisteluun liittyvien esteellisyyksien ennakointi. Palvelustrategiaan osin liittyvän keskisen alueen sotekeskuksen rakentamiseen on käytettävissä lainanottovaltuutta, mutta päätös rakentamisesta on tehtävä tämän vuoden aikana, jotta hanke saadaan toteutettua em. lainanottovaltuudella. Mikäli päätöstä ei saada tänä vuonna tehtyä, lainanottovaltuus menetetään.

Hyvinvointialue voi joutua arviointimenettelyyn, jos on osoittautunut, että hyvinvointialueen kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on ilmeisesti vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Tässä kriittinen tekijä on palvelun saamisessa (hoitoon pääsy) lakien edellyttämässä ajassa. Palvelujen antamiseen lakisääteisessä ajassa vaikuttavat riittävien omien resurssien ohella hallittu täydentävien ostopalvelujen käyttö. Tuottavuutta lisätään mm. prosessien kehittämällä.

Arviointimenettelyyn joutumisen vaara on myös silloin, jos alijäämiä ei saada katetuksi vuoden 2026 loppuun mennessä. Alijäämä on tänä vuonna kasvamassa talousarvion mukaista suuremmaksi. Alijäämän pienentämiseksi laadittu uudistusohjelma on jäämässä tavoitteesta ja lisäksi toiminnallinen alijäämä on kasvamassa mm. runsaiden ostopalvelujen ja asiakaspalvelujen oston ja näiden hintojen nousun seurauksena. Laajan säästöohjelman toimenpiteet kohdistuvat myös aikaisempaa selvemmin kuluihin kauttaaltaan, millä voi olla kielteisiä vaikutuksia henkilöstöpoliittisiin tavoitteisiin nähden. Lomien tehostettu pitäminen tänä vuonna näyttää tuovan aikaisempaa paremman tuloksen lomapalkkavelan paremman hallinnan kautta.

Henkilöstön riittävyyden varmistamiseksi pyritään eri toimenpiteillä lisäämään työhyvinvointia ja henkilöstön pitovoimaa sekä edistämään rekrytinnissa onnistumista. Keinoja näihin ovat mm. työsuhde-etujen hallittu lisääminen ja johtamisosaamisen kehittäminen.

Globaaliin ja yleiseen turvallisuustilanteeseen liittyviä riskiä hallitaan valmius- ja varautumissuunnittelun tehostamisella eri toimijoiden kesken ja kriittisen resursoinnin varmistamisella. Kyberuhkien ehkäisemisessä

keinoina ovat tehostettu tilanneseuranta, tietoturvan ajantasaisuuden varmistaminen ja käyttäjäkohtaisten varotoimien lisääminen.

Käytössä oleva asiakas- ja potilastietojärjestelmä on tullut käyttöikänsä päähän. Järjestelmän tekniset rajoitteet hidastavat ammattilaisten työtä, eikä siitä saada johtamisen tueksi tarvittavaa tietoa. Uuden APTJ:n hankinta on käynnissä. Markkinavuoropuhelun myötä valitaan lopulliset tarjouskilpailuun osallistuvat toimittajat syksyn aikana, hankintapäätös on määrä tehdä vuoden lopulla ja järjestelmän käyttöönotto vuoden 2025 aikana.

3.7 LAATU JA OMAVALVONTAOHJELMA

Omaavonnan raportointi perustuu lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023 26 § 4 mom.) Omaavontaohjelma sekä omaavontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava neljän kuukauden välein julkisessa tietoverkossa tai muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla. Palveluja on kehitettävä omaavontaohjelman toteutumisen seurannassa tehtyjen havaintojen perusteella sekä asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seurannan sekä saadun palautteen perusteella.

Pelastustoimen osalta raportointi perustuu lakiin pelastustoimen järjestämisestä (613/2021 16 § 3 mom.) Omaavontaohjelma sekä omaavontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen raportin sisältö perustuu omaavontaohjelmaan, asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä laadunhallinnan suunnitelmaan, lainsäädäntöön sekä kansallisiin tavoitteisiin. Raportissa on huomioitu hyvinvointialueen strategia. Laadun ja omaavontaohjelman osavuosisikatsauksiin nostettavista mittareista on käyty keskustelua yhdessä kaikkien toimialueiden kanssa.

Nyt valmisteltu raportti on Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensimmäinen laadun ja omaavontaohjelman osavuosisraportti. Raportti tullaan julkaisemaan Siun soten verkkosivuilla neljä kertaa vuodessa. Laadun ja omaavonnan raportointia kehitetään tulevaisuudessa osana hyvinvointialueen strategisten ja operatiivisten mittaristojen kokonaisuutta. Kolmannen kvartaalin raporttiin on tulossa lisää mittareita muun muassa ympäristöterveydenhuollon ja puhelinpalveluiden osalta.

4 Strateginen uudistusohjelma

Aluehallitukselle raportoidaan kuukausittain strategisen uudistusohjelman toteutumisesta. Seurattavina kokonaisuuksina ovat 15 milj. euron lisäpanostusten vaikutukset lakisääteisten palvelujen varmistamiseksi ja 10 milj. euron talouden tavoiteohjelman toteutuminen.

4.1 TALOUDEN TAVOITEOHJELMA

Talouden tavoiteohjelma muodostuu strategisen uudistusohjelman erillisistä toimeenpano-ohjelmista, joita ovat digiohjelma, henkilöstöohjelma, palvelutuotannon kehittämisohjelma, sidosryhmä- ja viestintäohjelma, sopeuttamisohjelma ja vaikuttavuusohjelma. Jokaiselle ohjelmalle on asetettu talousarviossa tavoite, jotka on purettu toimenpiteisiin.

Erilliset toimeenpano-ohjelmat jakautuvat toimintasuunnitelmiin ja nämä edelleen konkreettisiksi toimenpiteiksi. Valmistelussa on välttämätöntä tehdä toimialuerajat ylittävää yhteistyötä, jota kunkin ohjelman vastuhenkilö koordinoi. Kunkin suunnitelman/toimenpiteen hyödyt arvioidaan parhaaseen tietoon perustuen. Hyöty, jota tavoitellaan voi olla laadullinen tai määrällinen. Aluehallitus teki toimeenpano-ohjelmien nettosummiin ja panostuksiin muutoksia 1. osavuosikatsauksen perusteella, joiden toteutumista on seurattu toukokuusta lähtien.

4.1.1 Digiohjelma

Digiohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Panostukset				
Digitaalinen palvelualusta	800	550	-->	-->
Asiakkaille ja asukkaille annettava digituki	50	0	-->	-->
Uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä	0	0	-->	-->
Panostukset yhteensä	850	550		
Hyödyt				
Digitalisaation hyödyntäminen	-770	-200	-->	-->
Käytöstä poisjäävät järjestelmät	-200	-250	-->	-->
Henkilöstön tulo/lähtöprosessin sujuvuuden parantaminen	-50	0	-->	-->
Asiakkaille ja asukkaille annettava digituki	-30	0	-->	-->
BI-raportointijärjestelmät omaksi toiminnaksi	0	-90	-->	-->
Mobiililaitteiden valikoiman supistaminen	0	-50	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-1 050	-590		
Yhteensä	-200	-40		

Taulukko 6. Digiohjelman tilannekuva

4.1.2 Henkilöstöohjelma

Henkilöstöohjelman toteuttamiseksi nostettiin kärkeen kolme teemaa, 1) osaaminen, 2) esihenkilötyö ja johtaminen sekä 3) työhyvinvointi. Näihin panostamalla tavoitellaan henkilöstön hyvinvoinnin parantumista. Toimenpiteet kaikissa kolmessa kärjessä edistyvät suunnitelman mukaisesti.

Ennenaikaisen eläköitymisen vähentämisen avulla tavoiteltuja säästöjä ei todennäköisesti saavuteta vuonna 2024, koska työnantajan eläkemaksut määräytyvät aina aiempien vuosien toteuman perusteella. Hyvinvointialueen työkyvyttömyyseläkemaksuprosentti 2024 on 0,73 %. Arvio vuoden 2025 eläkemaksuprosentista on 1,09 % eli tilanne on heikentynyt. Tänä vuonna alkavat työkyvyttömyyseläkkeet tai kuntoutustuet vaikuttavat vuoden 2026 ja pitkittyessään myös vuoden 2027 maksuun.

Vuonna 2023 hyvinvointialue maksoi työkyvyttömyyseläkemaksuja n. 3,2 milj. euroa. Miljoonan euron säästötavoite on prosentuaalisesti iso tavoite saavutettavaksi myös tulevina vuosina, mikäli maksu säilyy edes likipitään samalla tasolla. Työkyvyttömyyseläkkeissä osaratkaisut eivät aiheuta maksua. Hyvinvointialueen suurin potentiaali voi olla täysien ratkaisujen sijaan osaratkaisun löytymisessä. Hyvinvointialueella oli vuonna 2023 enemmän osaratkaisuja kuin täysiä, mutta osaratkaisujen määrän lisäämisessä on edelleen potentiaalia.

Työkykyjohtamisen kulmakivet ovat: 1) hyvä ihmisten johtaminen, 2) varhaisen välittämisen toimintaperiaatteen noudattaminen, 3) työkyvyn tukikeinojen nykyistä aktiivisempi hyödyntäminen: joustavat työjärjestelyt, työn räättälöinti, korvaavan työn käyttö, 4) aktiivinen työkykyprosessien johtaminen, 5) täsmätyökykyisten työllistymisen tukeminen eri toimialueiden välillä ja 6) osaratkaisujen hyödyntäminen ensisijaisena vaihtoehtona kuntoutustukiasioissa. Näihin osa-alueisiin on panostettu merkittävästi ja vaikuttaa siltä, että toimenpiteet ovat olleet oikeansuuntaisia, koska sairauspoissaolot ovat ensimmäisen puolen vuoden aikana vähentyneet 11 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Henkilöstöohjelman tavoitteena on kokonaisuudessaan saavuttaa 2,5 milj. euron kokonaishyödyt. Ensimmäisellä puolivuotiskaudella työkykyperäisten poissaolojen määrä on vähentynyt noin 11 %, mikä tarkoittaa 5 646 päivää. Laskennallisesti yhden työkykyperäisen poissaolopäivän kustannus on 350 euroa, eli laskennallinen säästö olisi tässä vaiheessa yhteensä noin 1,98 milj. euroa.

Henkilöstöohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
<u>Panostukset</u>				
Henkilöstöetuuksien parantaminen	1 500	1 000	-->	-->
Johtamisen uudistaminen	0	0	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 500	1 000		
<u>Hyödyt</u>				
Sairauspoissaolojen vähentyminen	-2 800	-1 400	-->	-->
Ennenaikaisen eläköitymisen vähentäminen	-1 000	0	-->	-->
Lääkärirekrytoinnin tehostaminen	-200	-200	-->	-->
Lomapalkkavelan kasvun pienentäminen	0	-1 900	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-4 000	-3 500		
Yhteensä	-2 500	-2 500		

Taulukko 7. Henkilöstöohjelman tilannekuva

4.1.3 Palvelutuotannon kehittämisohjelma

Palvelutuotannon kehittämisohjelman toteuttamista haittaa ja osin estää se, ettei palvelustrategiasta ja palveluverkosta ole lainvoimaista päätöstä, vaan asia jouduttiin ottamaan uudelleen valmisteluun hallinto-oikeuden hylättyä jääviysperusteilla aikaisemman hyvinvointialueen valtuuston tekemän päätöksen. Palvelutuotannon kehittämisohjelmaa on viety eteenpäin niiltä osin, jotka eivät ole kiinni palveluverkkoon suunnitelluista muutoksista. Merkittävä osa kehittämisohjelmalla saavutettavista taloudellisista hyödyistä on

laskennallista kustannusten kasvun hidastamista, eikä suoraa kulujen pienentymistä entiseen kulutasoon verrattuna.

		Muutettu	Tilanne OVK	Tilanne OVK
Palvelutuotannon kehittämisohjelma, 1000 €	2024	5/2024	1/2024	2/2024
Panostukset				
Digisotekeskus	960	960	-->	-->
Oman palvelutuotannon lisääminen	650	250	-->	-->
Alueelliset asumisen ohjaajat	220	220	-->	-->
Alueelliset liikuntaohjaajat ja fysioterapeutit	220	220	-->	-->
Tukipalveluseteli	170	170	-->	-->
Miun aktiivinen arki, ikääntyneiden kotihoito	10	10	-->	-->
Panostukset yhteensä	2 230	1 830		
Hyödyt				
Oman palvelutuotannon lisääminen	-1100	-400	-->	-->
Perhehoidon lisääminen	-810	-810	-->	-->
Palveluverkko: Aukioloaikojen yhtenäistäminen	-450	-450	-->	-->
Miun aktiivinen arki, ikääntyneiden kotihoito	-400	-400	-->	-->
Palveluverkko: Toimitilojen vähentäminen	-310	-310	-->	-->
Palvelut laajan palvelun sote-asetilta käsin	-300	-300	-->	-->
Palveluverkko: muut muutokset	-230	-230	-->	-->
Digisotekeskus	-130	-130	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-3 730	-3 030		
Yhteensä	-1 500	-1 200		

Taulukko 8. Palvelutuotannon kehittämisohjelman tilannekuva

4.1.4 Sidosryhmä- ja viestintäohjelma

Sidosryhmä- ja viestintäohjelma, 1000 €		2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Panostukset					
Verkkosivujen uudistaminen	0	0	-->	-->	
Digitaalisten palvelujen viestintä ja markkinointi	0	0	-->	-->	
Panostukset yhteensä	0	0			
Hyödyt					
Sidosryhmäsuunnitelman toteuttaminen	0	0	-->	-->	
Kumppanuuksilla ja yritys yhteistyöllä saatava	-500	0	-->	-->	
Hyödyt yhteensä	-500	0			
Yhteensä	-500	0			

Taulukko 9. Sidosryhmä- ja viestintäohjelman tilannekuva

4.1.5 Sopeuttamisohjelma

Aluehallitus muutti sopeuttamisohjelman tavoitesummaa kokouksessaan 2.5.2024. Alkuperäinen tavoite oli 5,0 milj. euroa ja päivitetty tavoite on n. 6,0 milj. euroa. Sopeuttamisohjelman päivitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen etenee suunnitellusti, mutta eurotavoitteisiin ei tultane täysin pääsemään.

Panostukset tukipalveluihin ydintoimintojen vahvistamiseksi sekä operatiiviseen ostoyksikön perustamiseen liittyvät panostukset katetaan vuonna 2024 kokonaan tai osittain toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen saadulla valtionavustuksella. Yhteistyöalueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen ja logistiikan tehostaminen eivät vaadi erillisiä panostuksia.

Toimenpiteistä lainasalkun optimointi, investoinneille kirjattavat henkilöstökulut, logistiikan tehostaminen, nykyisten vuokrasopimusten uudelleen neuvottelu ja rahoituserät etenevät suunnitellusti. Näiden toimenpiteiden kustannushyöty vuodelle 2024 on n. 3,6 milj. euroa. Tukipalvelujen lisääminen ydintoimintojen vahvistamiseksi, yhteistoiminta-alueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen, panostukset lakisääteisyteen ja operatiivisen ostoyksikön perustaminen etenevät suunnitellusti, mutta 2,6 milj. euron kustannushyödyt eivät tule toteutumaan täysimääräisinä. Tukipalveluja on vahvistettu ja tehtäviä siirretty pois asiakastyötä tekeville, mutta päätoimialueilla ei tulla saavuttamaan tavoitteita kustannushyödyn osalta. Yhteistyöalueen kilpailutukset ovat viivästyneet suunnitellusta, joten kaikkia kustannushyötyjä ei tultane saavuttamaan tänä vuonna, mutta kilpailutukset tullaan huomioimaan vuoden 2025 talousarvion valmistelun yhteydessä. Operatiivisen ostoyksikön pilottiprojekti etenee suunnitellusti, mutta tavoitesumma näyttää olevan liian tavoitteellinen, joten se tulee toteutumaan vain osittain.

Sopeuttamisohjelma, 1000 €	2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Panostukset				
Tukipalvelujen lisääminen ydintoimintojen vahvistamiseksi	1 450	300	-->	-->
Operatiivisen ostoyksikön perustaminen	200	0	-->	-->
Yhteistoiminta-alueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen	100	0	-->	-->
Logistiikan tehostaminen	60	0	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 810	300		
Hyödyt				
Tukipalvelujen lisääminen ydintoimintojen vahvistamiseksi	-1 645	-610	-->	-->
Yhteistoiminta-alueen yhteisen hankintavolyymien hyödyntäminen	-1 100	-1 100	-->	-->
Panostukset lakisääteisyteen	-1 000	-660	-->	-->
Lainasalkun optimointi	-1 000	-1 000	-->	-->
Henkilökuljetusten yhdistelyn lisääminen	-600	0	-->	-->
Investoinneille kirjattavat henkilöstökulut	-565	-565	-->	-->
Operatiivisen ostoyksikön perustaminen	-500	-250	-->	-->
Logistiikan tehostaminen	-200	-200	-->	-->
Nykyisten vuokrasopimusten uudelleen neuvottelu	-200	-200	-->	-->
Rahoituserät	0	-1 675	-->	-->
Hyödyt yhteensä	-6 810	-6 260		
Yhteensä	-5 000	-5 960		

Taulukko 10. Sopeuttamisohjelman tilannekuva

4.1.6 Vaikuttavuusohjelma

Vaikuttavuusohjelman tavoitteena on saavuttaa 0,3 milj. euron kokonaishyödyt. Hankkeiden osalta vaikuttavuusohjelman tavoitteen mukainen hyöty on toteutumassa arvioidun suuruisena. Hyödyt saadaan aikaan jo olemassa olevilla hankkeilla, eikä tähän tarvita uusia hankkeita. Osana säästötoimenpiteitä uusia hankkeita ei aloiteta vuonna 2024. Ikäneuvolatyön laajentamisen aloitus siirtyy vuoden 2025 alkuun, jolloin alustavasti loppuvuodelle 2024 suunniteltu 130 000 euron panostus jää toteutumatta.

Vaikuttavuusohjelma, 1000 €		2024	Muutettu 5/2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
<u>Panostukset</u>					
Maksuton ehkäisy nuorille	100	100	-->	-->	
Ikäneuvolatyön laajentaminen	130	130	-->	-->	
Hankkeiden omavastuut	600	450	-->	-->	
Panostukset yhteensä	830	680			
<u>Hyödyt</u>					
Maksuton ehkäisy nuorille	0	-10	-->	-->	
Ikäneuvolatyön laajentaminen	0	-25	-->	-->	
Ikäneuvolatyön laajentaminen	0	-25	-->	-->	
Kehittämishankkeiden rahoitus	-1 130	-920	-->	-->	
Hyödyt yhteensä	-1 130	-980			
Yhteensä	-300	-300			

Taulukko 11. Vaikuttavuusohjelman tilannekuva

4.2 LAKISÄÄTEISYYDEN TURVAAMINEN

Hyvinvointialueella on vahvistettu toiminnan ja talouden tietoihin liittyvää analytiikkaa terveystaloustieteen näkökulmasta, jota on huomioitu lakisääteisyyden parantamiseksi tehtyjen panostusten analysoinnissa. Tuotettua tietoa käytetään päätöksenteon tukena sekä toiminnan kehittämiseen. Toiminta- ja taloustietojen lisäksi tavoitteena on tulevaisuudessa lisätä analyysiin tietoa palvelujen vaikuttavuudesta. Terveystaloustieteen kontekstissa vaikuttavuudella tarkoitetaan toiminnalla aikaansaattua muutosta asiakkaan/potilaan terveydentilassa, hyvinvoinnissa tai esimerkiksi toimintakyvyssä. Kustannusvaikuttavuudessa ideana on tuottaa vaikuttavuutta tehokkaasti, jolloin näkökulmaa siirretään palvelusuoritteiden tuottamisesta terveys- ja hyvinvointihyödyn tuottamiseen. Nykyinen toimialuerajat ylittävä analytiikka tuottaa tietoa lyhyen ja pitkän aikavälin kustannuksista ja vaikutuksista, sekä luo edellytyksiä kustannusvaikuttavuuden arviointiin.

4.2.1 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Palveluasumisen vastuulääkärimallin pilotointivaiheen ja kilpailutuksen jälkeen palvelu laajennettiin vuoden 2024 alusta koskien kaikkia asumisyksiköitä ja käyttöönottoa on tehty kevään 2024 aikana.

Muistipoliklinikan parantuneen lääkäritilanteen ansiosta on ostopalveluista pystytty luopumaan. Jononpurkua on jatkettu edelleen omana palvelutuotantona, geriatriin vastaanottoa viivästyttävät edelleen mm. kuvantamisen ruuhkautuminen CT-tutkimusten odotusajan ollessa jo neljä kuukautta. Odotusaika muistihoidajalle on lyhentynyt alkuvuoden kahdesta kuukaudesta alle kuukauteen.

Kuntoutuksen vuodeosastoilla on ollut jatkohoitoa paikan jonottajia tammi-huhtikuussa merkittävässä määrin, lähes 60 potilasta koko talven ajan. Tämä hidastaa merkittävästi kotoa-kotiin hoitopolun läpimenoaika ja pidentää hoitajaksojen pituuksia eri potilasryhmillä, kuten lonkkamurtumapotilailla, joiden osalta muutoin palveluketju on kehitetty tehokkaaksi. Tilanne on ollut keväällä yleisesti rauhallisempi talveen verrattuna, mikä on näkynyt mm. rauhallisempina tilanteena yhteispäivystyksessä. Hoitoketjun ongelmakohtia selvitetään yhteistyössä Sairaala-, Vastaanotto- ja Ikäpalveluiden kanssa. Sekä hoitohenkilöstön, että lääkäreiden osalta alkuvuosi 2024 on ollut haasteellinen, syksyllä 2024 lääkäritilanteen odotetaan vakiintuvan. Kotisairaalan toiminnan laajentaminen maakunnalliseksi toimijaksi on aloitettu Keski-Karjalasta alkaen.

Lakisääteisyys turvaamiseen alettiin tehdä lisäpanostusta syksyllä 2023, jolloin erikoissairaanhoidossa hoidontarpeen arviointi tapahtui kolmen kuukauden kuluessa 64,2 %:lla (30.9.2023) ja kuuden kuukauden kuluessa hoitoon pääsi 71,7 %. Erikoissairaanhoidossa hoidontarpeen arviointi toteutui kolmen kuukauden kuluessa 30.6.2024 76,9 %:lla ja yli kuuden kuukauden kuluessa hoitoon pääsi 81,9 %. Tilanne on jatkanut parantuen edelleen alkuvuoden 2024 aikana. Jonoja on purettu sekä ostopalveluilla, lääkäripalvelujen ostoilla että lisätöillä.

Perusterveydenhuollossa 14 vuorokauden kuluessa hoitoon pääsi elokuussa 2023 95 % ja kesäkuussa 2024 95,2 %. Suunterveydenhuollossa vastaavat luvut (4 kk) ovat 92,1 % ja 97,0 %. Jonoja on purettu sekä ostopalveluilla että lisätöinä.

Nyt panostettu 4,9 milj. euroa on näin ollen antanut arvion mukaan hyvää tulosta. Valvira on 20.3.2024 päätöksessään määrännyt Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaisesti 31.3.2025 mennessä. Toimialue uskoo, että panostuksilla tähän on mahdollista päästä, ellei henkilökuntatilanteeseen tule lisää haasteita.

Yleisesti voidaan todeta, että taloustoimenpiteistä lomapalkkavelkaa alentava kertyneiden lomien pitäminen yleisesti hidastaa palvelutuotantoa.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut, 1000 €		Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Panostukset	2024		
Vastuulääkärimalli	1 000	-->	-->
Erikoissairaanhoito, jonojen purku	2 000	-->	-->
Terveysasemat, hoitotakuu 14 vrk	700	-->	-->
Suun terveydenhuolto, hoitotakuu 4 kk ja 3 kk	1 000	-->	-->
Miepä, hoitotakuu 14 vrk	100	-->	-->
Puheterapia, Jonojen purku	100	-->	-->
Panostukset yhteensä	4 900		

Taulukko 12. Lakisääteisyden turvaaminen, terveys- ja sairaanhoitopalvelut

4.2.2 Ikääntyneiden palvelut

Ikääntyneiden palvelujen tavoitteet lakisääteisyden toteuttamiseksi etenevät pääosin täysin asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja toteutuvat vuoden 2024 aikana. Lisäpanostuksia tähän kokonaisuuteen saatiin 4,9 milj. euroa. Yhtenä kärkitavoitteena panostuksissa on ollut ikääntyneiden asumispalvelujen saatavuuden edistäminen, jolla on myönteistä vaikutusta hyvinvointialueen hoito- ja palveluketjuihin. Ikääntyneiden asumispalvelujen saatavuus on parantunut noin 40 % vuoden alkuun nähden. Asumispalveluihin on lisäpaikkoja saatu järjestettyä, varsinkin yksityiseen asumispalveluun (lähes 80 uutta paikkaa vuoden alusta lukien). Tarvittavat palvelut ovat monimuotoisia, palvelutarvearviot vankkaa ammattitaitoa vaativia ja liittyvät usein elämän hallinnan eri osa-alueille. Ikääntyneiden sosiaalihuollon ammattihenkilöt ovat olleet hyvin paineisesti työllistettyjä.

Kansainvälinen rekrytointi etenee suunnitelman mukaisesti, noin 45 % vuoden 2024 kansainvälisistä oppisopimustoimijoista on jo aloittanut ikääntyneiden palvelujen toimialueen yksiköissä.

Pitkäaikaiseen perhehoitoon on lisätty asiakkaita 80 % tavoitteista (14 pitkäaikaista uutta asiakkuutta). Perhehoito on inhimillistä ja turvallista sekä taloudellisesti vaikuttavaa, ja se sopii monille ikääntyneille. Lisäksi on kehitetty kiertävää perhehoitoa.

Kotihoitopalvelun peittävyys on ollut noin 8 % tasolla, säännöllisen kotihoidon asiakkaista noin 26 % on alle 75-vuotiaita. Sosiaaliohjaajia on aloittanut työskentelyn kotihoitopalveluissa. Kotihoitopalvelua odottavien määrä on vähentynyt. Kotihoidossa toteutetaan Miun aktiivinen arki-toimintamallia ja tehdään yhteistyötä kuntoutuspalvelujen kanssa. Nuoremmat ikäryhmät moninaisine arjenpulmineen haastavat kotihoitoa, jossa resurssit on mitoitettu yli 75-vuotiaiden asiakkaiden tarpeisiin. Kotihoidon asiakasmäärä on kasvusuunnassa.

Ikääntyneiden toimintakyvyn edistämisen suunnitelma 2023–2026 on edennyt suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden mukaisesti. Suunnitelma on päivitetty vastaamaan tämänhetkistä organisaatorakennetta. Suunnitelman mukaan toteutettavat toimenpiteet vahvistavat ennakoivia palveluja. Kotihoidon ja asumisen toimintaohjelmat tullaan sulauttamaan tähän suunnitelmaan vuoden 2025 alusta alkaen.

		Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Ikääntyneiden palvelut, 1000 €	2024		
<u>Panostukset</u>			
Ikääntyneiden asumispalvelujen saatavuus	3 190	-->	-->
Kansainvälinen rekrytointi	1 000	-->	-->
Perhehoidon lisäys	460	-->	-->
Ikääntyneiden kotihoito ja asumispalvelut	250	-->	-->
Panostukset yhteensä	4 900		

Taulukko 13. Lakisääteisyys turvaaminen, ikääntyneiden palvelut

4.2.3 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Perhe- ja sosiaalipalvelujen tavoitteet lakisääteisyys toteuttamiseksi etenevät osin suunnitelman mukaan. Kaikkia tavoitteita ei kuitenkaan pystytä vuoden 2024 aikana täysimääräisesti toteuttamaan.

Lastensuojeluilmoitusten ja palvelutarpeen arviointien sekä toimeentulotuen käsittelyn määräaikoja seurataan kuukausittain. Lakisääteisten käsittelyaikojen toteutumisprosentit ovat hyvät, mutta eivät yllä 100 %:iin. Lakisääteisyys varmistamiseksi työntekijäkohtaista valvontaa tehdään säännöllisesti.

Koulupsykologitehtävistä on kesäkuun 2024 lopussa täytettynä noin 72 %. Hyvinvointialue ostaa psykologin tutkimuksia sekä oppilaitoksissa toteutuvaa koulupsykologityötä yksiköihin, joissa on työntekijävajetta, jotta asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelun.

Lastensuojelun lakisääteisen asiakasmitoituksen turvaamiseksi on vuoden 2024 alussa perustettu neljä uutta sosiaalityöntekijän virkaa. Lastensuojelun ostopalvelut tulevat ylittymään. Omien yksiköiden käyttöä on tehostettu ja suunnitelmia yksiköiden toiminnan kehittämiseksi edistetään.

Työikäisten palveluihin on palkattu kaksi sosiaaliohjaajaa täyttämään uutta lakisääteistä velvoitetta yhteisösosiaalityöhön ja etsivään sosiaalityöhön. Työ on lähtenyt käyntiin hyvin ja asiakkaita on tavoitettu aiempaa paremmin. Päiväkeskustoiminnan kilpailutus on valmistunut.

Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan 1.1.2025. Uuden lain koulutus toteutetaan yhdessä osaamisen kehittämisen keskuksen kanssa syksyllä. Koulutus palvelee laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia uuden vammaispalvelulain järjestämisen osalta.

Perhe- ja sosiaalipalvelut, 1000 €		Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Panostukset	2024		
Koulupsykologi mitoitus	600	-->	-->
Lastensuojelun ostopalvelut	380	-->	-->
Lastensuojelu sosiaalityö mitoitus	280	-->	-->
Etsivä sosiaalityö ja päiväkeskus	280	-->	-->
Koulupsykologipalvelut tutkimukset	230	-->	-->
Lapsiperhepalvelut palvelutarpeeseen vastaaminen	130	-->	-->
Panostukset yhteensä	1 900		

Taulukko 14. Lakisääteisyden turvaaminen, perhe- ja sosiaalipalvelut

4.2.4 Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut

Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelujen tavoitteet lakisääteisyden toteuttamiseksi etenevät kunkin asetetun tavoitteen ja suunnitelman mukaan ja tulevat toteutumaan vuoden 2024 aikana.

Pelastustoimen ja ensihoitopalvelujen työaikamuutoksesta aiheutunutta henkilöstövajausta on pysytty korjaamaan palkkaamalla uutta henkilöstöä. Palvelutuotantoon aiheutuneet poikkeamat ja ylityömäärät ovat vähentyneet olennaisesti edelliseen toimintavuoteen verrattuna

Palveluintegraation kehittäminen on edennyt suunnitelman mukaisesti. Toiminnan vaatimat resurssoinnit on tehty Nurmeksen, Outokummun ja Kontiolahden pelastusasemille. Palveluintegraatiota tukevia tehtäviä on ollut alkuvuoden aikana pelastustoimen yksiköillä 384 tehtävää ja ensihoitoyksiköillä 1268 tehtävää.

Kylien pelastusryhmien toiminnan kehittämiseen on laadittu koulutussuunnitelma, jonka mukaisesti toimintaa kehitetään. Yhteistyökumppanina pelastusryhmien kouluttamisessa toimii Pohjois-Karjalan pelastusalan liitto ry. Kolin alueen pelastustoimen kehittämisestä on laadittu suunnitelma, jonka mukaisesti tavoitteet tullaan saavuttamaan.

Pelastustoimen valtakunnallisesta tilannekeskuksesta ja johtamisjärjestelmästä on annettu asetus, jonka pohjalta toimintaa lähdetään kehittämään. Pelastustoimen johtamisresursseja vahvistetaan yhdellä aluepalomestarilla Q3 aikana. Pelastustoimen tilannekeskuksen toiminnan järjestämisestä käydään parhaillaan neuvotteluja yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden kanssa.

Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut, 1000 €		2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Panostukset				
Työaikamuutoksen vaikutukset / operatiivisen valmiuden ylläpitäminen	800	-->	-->	
Palveluintegraation kehittäminen	600	-->	-->	
Operatiivisen valmiuden tukeminen kehittämissuunnitelman mukaisesti	250	-->	-->	
Valtakunnallinen pelastustoimen tilannekeskus	150	-->	-->	
Panostukset yhteensä	1 800			

Taulukko 15. Lakisääteisyden turvaaminen, pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut

4.2.5 Konsernipalvelut

Konsernipalveluissa henkilöstöyksikön palvelualueella panostetaan kuluvan vuoden aikana suunnitellusti kansainväliseen rekrytointiin henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi. Tällä hetkellä on pulaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä ja se vaikeuttaa omalta osaltaan myös palvelujen lakisääteistä tuottamista. Kansainvälinen rekrytointi on yksi keino vastata hyvinvointialuetta haastavaan henkilöstöpulaan. Vuoden 2024 kansainvälisen rekrytoinnin toteuttamisen kustannuksien arvioidaan olevan vajaa miljoona euroa, joten kyseessä on merkittävä panostus tulevaisuutta ajatellen. Helmikuussa Pohjois-Karjalaan saapui 27 kansainvälistä hoito- ja hoiva-alan työntekijää Kosovosta. Työntekijöiden rekrytointi on toteutettu yhteistyössä Riverian kanssa, joten tähän liittyvä panostus etenee suunnitellusti.

Konsernipalvelut on mukana panostamassa tietojärjestelmien turvatason nostamiseen. Jokapäiväisessä käytössä olevien tietojärjestelmien tietoturvan korottaminen korkeimmalle mahdolliselle tasolle on vaatinut noin 0,6 milj. euron ylimääräisen panostuksen vuoden 2024 aikana, joka on jo toteutettu.

Konsernipalvelut, 1000 €		2024	Tilanne OVK 1/2024	Tilanne OVK 2/2024
Panostukset				
Kansainvälinen rekrytointi	920	-->	-->	
MS-lisenssien turvatason nostaminen	580	-->	-->	
Panostukset yhteensä	1 500			

Taulukko 16. Lakisääteisyden turvaaminen, konsernipalvelut

5 Hyvinvointialuekonsernin tilannekatsaus

Toiminnallisesti Pohjois-Karjalan hyvinvointialuekonserniin kuuluvat yritykset toimivat hyvin ja pystyvät tuottamaan konsernille ja sen asiakkaille palveluja suunnitellulla tavalla. Siun työterveys Oy:ssä ollaan ottamassa parhaillaan käyttöön uutta asiakastietojärjestelmää, jonka avulla asiakkaita voidaan palvella entistä paremmin ja palveluista voidaan raportoida työnantaja-asiakkaille tarkoituksenmukaisella tavalla. Siun työterveys Oy:n liikevaihdon ennustetaan pienentyvän tilikauden aikana n. 2milj. eurolla osan kunta-asiakkaista siirtyessä käyttämään yksityisten palveluntarjoajien palveluja. Yhtiön tulosenuste näyttää tällä hetkellä n. 260 000 euron suuruista alijäämää, koska toimintaa ei ole voitu sopeuttaa pienenevään liikevaihtoon riittävällä nopeudella.

Pohjois-Karjalan tukipalvelut – Polkka Oy on sopeuttanut koko vuoden toimintaansa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Yhtiön tuloskehitystä ei ole mahdollista kääntää positiiviseksi pelkästään yhtiön omilla toimilla, vaan myös hyvinvointialueen on pystyttävä muuttamaan palvelutilaustaan. Polkka Oy:n tulosenusteessa on vielä paljon epävarmuustekijöitä, koska tehtyjen toimenpiteiden tarkkaa vaikutusta on vaikea arvioida. Yhtiön oma arvio taloudellisesta tuloksesta on 0,5–1 milj. euroa tappiollinen. Hyvinvointialueen valtuuston myöntämää pääomallinaa yhtiö ei ole vielä nostanut.

Tikkamäen Palvelut Oy:n ja Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalojen osalta sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet ovat täyttymässä talousarvion mukaisesti. Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalojen myyntiponnistelut ovat menossa. Parhaillaan odotetaan tarjouksia potentiaalisilta ostajaehdokkailta. Mikäli hyväksyttävissä olevia tarjouksia ei saada toteutuu hyvinvointialueelle n. 6 milj. euroa taloudellinen tappio suhteessa talousarvioon.

6 Toimialueiden talousarvion toteutuminen

6.1 HALLINTOPALVELUT

Toimialueen talouden toteuma on kesäkuun lopussa noin 0,1 milj. euroa alijäämäinen alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Tulos on kuitenkin muodostumassa vuositasona 250 000–300 000 euroa positiiviseksi, mikä johtuu pääasiassa vaikuttavuusohjelman purkamisesta toimialueiden määrärahoihin sekä kevään-syksyn ajalle ajoittuvista henkilöstökulujen suhteellisesta alittumisesta irtisanoutumisten ja virkavapaiden myötä. Vaikuttavuusohjelman purkaminen vaikutti määrärahoja lisäävästi lähinnä hankkeisiin liittyvien panostusten myötä. Toimialueella ei käytetä merkittävästi ostopalveluja ja materiaalihankinnat ovat pienet, joiden toteumat ovat olleet pitkälti ennakoitua mukaisia. Hankkeiden maksatuksiin liittyen kuluvalle vuodelle aiheutuu ennakoimaton 100 000 euron kulukirjaus. Säästökeinona uusien hankkeiden aloitusten jäädyttäminen tarkoittaa omavastuuosuuksien toteutumista talousarviota pienempänä. Toimielinten kustannukset ovat tällä hetkellä toteutumassa määrärahojen sisällä, mutta mahdolliset ylimääräiset kokoukset tai seminaarit loppuvuonna voivat muuttaa tilannetta.

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	4 994	1 829	37 %
Toimintakulut	9 585	4 174	44 %
Toimintakate	-4 591	-2 346	51 %
Valtion rahoitus	4 476	2 238	50 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	
Vuosikate	-115	-108	94 %
Poistot ja arvonalentumiset	38	0	0 %
Tilikauden tulos	-153	-108	71 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-153	-108	71 %

Taulukko 17. Hallintopalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

6.2 KONSERNIPALVELUT

Konsernipalvelut aloitti vuoden 2024 uudella organisaatiolla ja johtamisrakenteella. Ensimmäisen vuosipuoliskon tärkeimpänä tavoitteena on ollut uuden yhtenäisen tavoiteasetannan sisäistäminen ja johtaminen läpi organisaatorakenteiden.

Talouden näkökulmasta konsernipalveluihin on budjetoidu keskitetysti toimialueiden tukitoimintojen kustannuksia, joiden toteutumisen vaikuttamiseen tarvitaan entistä enemmän integroitua keskustelua. Uudistusohjelman toteuttamisessa konsernipalveluilla on merkittävä rooli ja koko toimialue on sitoutunut organisaation toiminnan kehittämiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Talouden toteuma on alkuvuonna ollut talousarviota suurempaa pääasiassa tytär- ja osakkuusyhteisöjen kulukehityksen ja palveluverkkovalmistelujen aikatauluhaasteiden takia. Talousennusteessa arvioidaan olevan muutaman miljoonan ylitysriski, mutta tätä ei ole huomioitu vielä koko hyvinvointialueen ennusteessa. Talousarviossa pysymiseksi on käynnissä konsernikumppaneiden kanssa jatkuvat neuvottelut toimintakulujen alentamiseksi. Lisäksi toimialuejohtaja on tiukentanut merkittävästi aiemmin tekemäänsä ratkaisuvallansiirtopäätöstä talousarviossa pysymiseksi. Ensimmäisen osavuositarkastuksen jälkeen aloitetuilla toimenpiteillä on onnistuttu konsernipalveluissa pysäyttämään toimintakulujen kuukausittainen talousarvion ylittävä kulukehitys.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	26 155	9 435	36 %
Toimintakulut	184 147	91 884	50 %
Toimintakate	-157 992	-82 449	52 %
Valtion rahoitus	164 410	82 204	50 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 300	1 339	-41 %
Vuosikate	3 118	1 094	35 %
Poistot ja arvonalentumiset	8 753	4 103	47 %
Tilikauden tulos	-5 635	-3 009	53 %
Poistoeron muutos	26	13	50 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 609	-2 996	53 %

Taulukko 18. Konsernipalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

6.3 TERVEYS- JA SAIRAANHOITOPALVELUT

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	33 931	15 268	45 %
Toimintakulut	337 116	160 226	48 %
Toimintakate	-303 185	-144 958	48 %
Valtion rahoitus	298 454	149 225	50 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-41	
Vuosikate	-4 731	4 227	-89 %
Poistot ja arvonalentumiset	5 451	2 223	41 %
Tilikauden tulos	-10 182	2 004	-20 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-10 182	2 004	-20 %

Taulukko 19. Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

Talousarvion toteutuminen

Toimialue on ylittämässä talousarviotaan toimintakulujen osalta 3,0 % ja alittamassa talousarviota toimintatuottojen osalta 3,5 %. Maksutuottojen osalta alitus selittyy talousarviota tehtäessä olleesta virheellisestä tiedosta asiakasmaksujen suuruudesta 2024.

Merkittävin ylitys toimialueella on asiakaspalveluostot, jotka näyttävät alkuvuoden perusteella kasvavan merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Osin kyse on normaalista hoidon porrastuksesta yliopistosairaalaan, osin potilaiden käyttämästä valinnanvapaudesta, jolloin potilas voi esimerkiksi hakeutua toiselle hyvinvointialueelle, jossa johonkin toimenpiteeseen on lyhyemmät jonot. Hyvinvointialueen mahdollisuus vaikuttaa tähän kuluerään on vähäinen.

Toimialueen aineet, tarvikkeet ja tavarat ovat myös ylittämässä talousarviota merkittävästi hoitotarvikkeiden ja lääkkeiden osalta. Syynä ovat osittain ennakoimaton hintojen nousu sekä myös jonojen purkuun käytettävien materiaalien määrä. Laboratorio- ja tutkimuspalvelujen nousu ja ylitys liittyvät pääsääntöisesti hintojen nousuun erityisesti näytteenotossa.

Toimialue on joutunut tarkastelemaan kriittisesti erityisesti osto- ja vuokratyövoimaa ja syksyn 2024 on suunniteltu vuokratyövoimaa vähennettäväksi alkuvuoteen 2024 nähden. Jos työvoimaa ei saada rekrytoitua riittävästi omaksi toiminnaksi, vaikuttaa tämä palvelujen saatavuuteen. Aineiden- tarvikkeiden ja tavaroiden kohdalla pyritään edelleen käyttämään edullisimpia, kilpailutettuja tuotteita ja kilpailuttamattomien tuotteiden määrää pyritään aktiivisesti hankintojen kanssa vähentämään. Samalla selvitetään, ollaanko yksiköissä otettu käyttöön YTA-alueesta poiketen jotain kalliita toimintamalleja.

Henkilöstötilanne toimialueella säilyy haastavana ja henkilöstökulut alittavat ennusteen mukaan kokonaisuutena talousarvion. Lääkäripalveluostot olivat merkittävästi nousseet vuoden 2023 aikana edellisvuoteen verrattuna, mutta kääntymässä nyt suunnitellusti ensimmäisen vuosineljänneksen perusteella tänä vuonna laskuun.

Esimerkiksi muistipoliklinikalla lääkäripalvelujen ostoista on kyetty luopumaan. Koska vakituista työvoimaa ei ole, saavutetaan henkilöstökuluissa säästöä, jota edelleen korjataan sekä vuokratyövoimalla että ostopalveluilla. Jos omaa työvoimaa ei ole saatu, lääkäripalveluostoja pyritään ohjaamaan yksittäisten työntekijöiden ostamisesta suurempien kokonaisuuksien hankintaan, tästä esimerkkeinä Vastuulääkärimalli ikääntyneiden palveluihin ja Silmäkeskuksen lääkäripalvelujen ulkoistus. Suuremmilla kokonaisuuksilla pyritään turvaamaan hoidon jatkuvuutta, laatua ja toiminnan kehittämistä.

Uutena toimintana Digisotekeskus aloitti toimintansa huhtikuussa 2024 ja sen palveluihin oli heinäkuuhun 2024 mennessä kirjautunut jo yli 5 % hyvinvointialueen asukkaista. Digitaalisten palveluiden käyttöä ja palveluvalikoimaa pyritään laajentamaan. Lasten ja nuorten kehityksellisiin ja psyykkisiin häiriöihin liittyvää palvelurakennemuotoilua on valmisteltu ja tämän odotetaan tulevaisuudessa vaikuttavan positiivisesti koko hyvinvointialueella sekä palveluiden saatavuuteen että kokonaiskustannuksiin.

Toimialueella suurena haasteena on sekä erikoissairaanhoidon että kuntoutumissairaaloiden osastoilla olevat jatkohoitopaikkojen jonottajat ja tilanteen korjaamiseksi jatketaan aktiivista työtä ikääntyneiden palvelujen kanssa. Lisäksi kotisairaaloiminta on jatkanut laajentumistaan maakunnalliseksi toimijaksi.

6.4 IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	41 892	19 272	46 %
Toimintakulut	189 604	84 098	44 %
Toimintakate	-147 711	-64 826	44 %
Valtion rahoitus	143 155	71 577	50 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-13	
Vuosikate	-4 556	6 738	-148 %
Poistot ja arvonalentumiset	327	138	42 %
Tilikauden tulos	-4 884	6 600	-135 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-4 884	6 600	-135 %

Taulukko 20. Ikääntyneiden palvelujen lyhennetty tuloslaskelma

Talousarvion toteutuminen

Toimialueen virallisen ennusteen mukaan toimintakulut ovat toteutumassa talousarvion mukaisesti 100,0 % ja toimintatuotot 106,7 %, jolloin toimialueen alijäämä olisi 0,12 milj. euroa.

Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan 2,8 milj. euroa suurempina kuin talousarviossa ennakoitiin. Maksutuotot tulevat toteutumaan talousarviota suurempina johtuen mm. asiakasmäärien kasvamisista ja siirtymisistä asumispalveluissa palveluseteliasiakkuuksista ostopalvelujen asiakkuuksiin. Kasvaneet asiakasmäärät asumispalvelujen ostopalveluissa tuovat asiakasmaksujen kautta tuloja. Toimintatuottojen osalta sotilasvammalain mukaisten korvausten ennustetaan toteutuvan talousarviota pienempinä, asiakkaiden vähenemisen takia.

Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Henkilöstökulut ennustetaan toteutuvan 3,2 milj. euroa pienempinä henkilöstön rekrytointihaasteiden takia. Vakinaisen henkilöstön rekrytointipulmat johtavat vuokratyövoiman tarpeeseen, jonka osalta kustannukset ovat ylittyneet. Ostopalvelut kohdistuvat toimialueella pääosin asumispalvelujen ja vuokratyövoiman ostoihin. Kustannusten ylityspainetta on lisäksi perhehoitopalkkioissa ja kulukorvauksissa sekä matkustuspalveluissa. Palvelusetelien kustannukset toteutunevat talousarviota pienempinä, asiakkaiden siirtymisestä palveluseteliasiakkuudesta ostopalveluihin. Palvelujen ostoissa kustannukset ovat ylittymässä 3,2 milj. euroa (4,7 %). Aineiden, tarvikkeiden, tavaroiden, avustusten ja muiden toimintakulujen osalta ei näyttäisi tulevan kustannusten ylitystä talousarvioon nähden erittäin tarkan ja harkitun toiminnan takia.

Raportointi ja tiedolla johtaminen tuovat taloudesta ja toiminnasta dataa aikaisemmin esiin antaen mahdollisuuden oikea-aikaisempaan reagointiin. Vuokratyövoiman käyttöä vähennetään, jos se suinkin on mahdollista palvelujen ylläpitämisen näkökulmasta. Talouden hallinnan osalta olisi tärkeää, että saataisiin omaa henkilöstöä rekrytoitua riittävästi turvaamaan asumispalvelupaikkojen täyden käytettävyyden. Tämä parantaisi myös lakisääteisyyden toteutumista ja vähentäisi painetta ostaa asumispalvelua yksityisiltä palveluntuottajilta. Henkilöstön työhyvinvointia pyritään parantamaan monin eri toimin (esim. Hyvä veto-hanke) ja siten vaikuttamaan poissaoloihin ja tarpeeseen käyttää vuokratyövoimaa.

6.5 PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	10 551	5 139	49 %
Toimintakulut	156 224	75 905	49 %
Toimintakate	-145 673	-70 766	49 %
Valtion rahoitus	140 961	70 480	50 %
Rahoitustuotot ja -kulut		-52	
Vuosikate	-4 711	-338	7 %
Poistot ja arvonalentumiset	98	45	46 %
Tilikauden tulos	-4 809	-383	8 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-4 809	-383	8 %

Taulukko 21. Perhe- ja sosiaalipalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan 0,8 milj. euroa talousarviota suurempina. Tuottoja kertyy enemmän myynti – ja maksutuotoista asiakasmäärien kasvun sekä valtiolta saatavien korvausten osalta. Toimintakulujen arvioidaan toteutuvan 5 milj. euroa talousarviota suurempina. Asiakasmäärien ja palvelutarpeen kasvu sekä hintojen nousu aiheuttavat kustannusten ylitystä.

Lapsiperheiden palveluissa henkilöstön saatavuuden takia syntyy ylitystä psykologipalvelujen ostossa. Lastensuojelussa asiakkuuksien määrä on ollut kasvussa, jonka vuoksi asiakaspalvelujen ostot ylittävät talousarvion. Riski suurempaan ylitykseen on huomattava.

Työikäisten palveluissa talousarvion ylitys johtuu asumispalvelujen ostosta. Toimeentulotukimenoissa näkyy kasvua asiakasmäärän kasvaessa sekä myönnettävän tukisumman noustessa aiempaa suuremmaksi. Vammaispalveluissa asumispalvelujen ostot ja avustukset liikkumisen tuen osalta ylittämään talousarvion.

Vammaispalvelujen asuminen sekä työ- ja päivätoiminta - palvelualueella palvelujen ostoissa on ylittymässä työvoiman vuokraus, missä kustannukset ovat toisaalta puolittuneet edellisen vuoden ensimmäiseen vuosineljännekseen verrattuna. Nurmeksessa sijaitsevan Kuusikummun asumisyksikön yöhoito siirtyy yksityiseltä palveluntuottajalta 1.10.2024 omaksi toiminnaksi; tämä vähentää työvoiman vuokrauksen kustannuksia 100.000 euroa viimeisellä vuosineljänneksellä.

Kehysriihessä on päätetty 100 milj. euron leikkauksista sosiaalipalveluihin. Kunhan tieto täsmentyy, toimintaa suunnataan ohjeen mukaisesti. Työikäisten palveluihin on saatu tukiasuntoja 10 kpl, mikä hillitsee hieman asumispalvelujen kustannusten nousua. Vammaispalvelujen asuminen sekä työ- ja päivätoiminnassa työvoiman

vuokrausta tarkastellaan edelleen kriittisesti, ja asiakas- ja työturvallisuus huomioiden. Lasten ja nuorten kehitykselliset ja psyykkiset häiriöt aiheuttavat paljon palvelujen tarvetta myös perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialueella. Toimialue osallistuu LaNuPe - työryhmän työskentelyyn moniammatillisten ja integratiivisten palvelurakenteiden kehittämiseksi.

6.6 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	5 319	2 704	51 %
Toimintakulut	4 281	1 880	44 %
Toimintakate	1 038	824	79 %
Valtion rahoitus	0	0	
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	
Vuosikate	1 038	824	79 %
Poistot ja arvonalentumiset	16	7	45 %
Tilikauden tulos	1 022	817	80 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 022	817	80 %

Taulukko 22. Ympäristöterveydenhuollon lyhennetty tuloslaskelma

Talousarvion toteutuminen

Ympäristöterveydenhuollon talouden arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Talousarviossa pysyminen on kuitenkin haasteellista etenkin henkilöstömenojen osalta. Taloutta rasittavat mm. eläinlääkäreiden paikallisen sopimuksen mukaiset rekrytointilisät sekä päivystys- ja matkakorvaukset. Taloutta on pyritty tasapainottamaan eläinlääkintähuollon asiakasmaksujen korotuksella. Kuntien kanssa on neuvoteltu, että eläinlääkäreiden päivystyskorvauksia korotetaan ja loppuvuonna 2024 palkattaville kunnan- ja kaupungineläinlääkäreille maksetaan rekrytointilisää. Näillä talousarvion lisäpanostuksilla pyritään parempaan onnistumiseen eläinlääkäreikrytoinneissa.

Ympäristöterveydenhuolto huolehtii lakisääteisten elintarvikevalvonnan, terveydensuojelun, tupakka- ja lääkelain valvonnan sekä eläinlääkintähuoltolain mukaisten tehtävien järjestämisestä Pohjois-Karjalan alueella. Ympäristöterveydenhuollon rahoitus on kuntaperusteinen, joten valtionrahoitukseen liittyvä talouden tavoiteohjelma ei koske ympäristöterveydenhuoltoa sellaisenaan.

6.7 PELASTUSLAITOS JA TURVALLISUUSPALVELUT

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	6 099	2 220	36 %
Toimintakulut	32 901	14 316	44 %
Toimintakate	-26 802	-12 096	45 %
Valtion rahoitus	27 768	13 873	50 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-6	
Vuosikate	966	1 771	183 %
Poistot ja arvonalentumiset	1 352	556	41 %
Tilikauden tulos	-386	1 215	-315 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-386	1 215	-315 %

Taulukko 23. Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelujen lyhennetty tuloslaskelma

Talousarvion toteutuminen

Pelastuslaitos ja turvallisuuspalveluiden toimintatuotot olivat 2,2 milj. euroa (TOT 36,4 %) ja toimintakulut 14,3 milj. euroa (TOT 43,9 %). Talousennusteen mukaan toimintatuotot uhkaavat alittua noin 0,46 milj. eurolla ensihoitopalvelujen ulkoisten tulojen vähenemisen vuoksi. Toimintamenojen odotetaan toteutuvan huomioiden lakisääteisyserän ja tehtyjen säästötoimenpiteiden vaikutukset 0,44 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Toimintatuottojen vajauksen vuoksi toimialueen tilikauden tulos muodostuu ennusteen mukaan 17 000 euroa alijäämäiseksi.

Toimintatuottojen alittumiseen vaikuttavat toiminnalliset muutokset valtakunnallisissa ensihoidon riskinarviointiohjeissa, jonka vuoksi hätäkeskuksen välittämät ensihoitotehtävät ovat vähentyneet 3,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Myös tilannekeskuksen virtuaaliyksikön purkamat ensihoitotehtävät vähentävät toiminnasta saatavia ulkoisia tuloja.

Pelastustoimella on ollut hälytystehtäviä yhteensä 1 210 kappaletta ja palveluintegraatiota tukevia tehtäviä 384 kappaletta. Pelastustoimen tehtävät ovat vähentyneet 1,6 % edelliseen toimintavuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Ensihoitopalvelulla on ollut 16 280 hätäkeskuksen välittämää tehtävää ja palveluintegraatiota tukevia tehtäviä 1 268 kappaletta. Virtuaaliyksiköllä on ollut 1 719 tehtävää.

Pelastustoimen palvelutaso on toteutunut pääsääntöisesti palvelutasopäätöksen mukaisena, mutta palvelutasossa on kolmessa yksittäisissä riskiruuduissa puutteita. Ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisia toteumatietoja ei ole ollut Q 2 osalta saatavilla.

Pelastuslaitoksen valvontatehtävät ja onnettomuuksien ehkäisyn muut tehtävät ovat toteutuneet valvontasuunnitelman mukaisesti. Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana suoritettiin 1 259 valvontatehtävää, mikä on 70 % koko vuodelle asetetusta tavoitteesta.

7 Tuloslaskelma

Taulukossa 24. on esitetty hyvinvointialueen talousarvio ja kahden ensimmäisen kvartaalin toimintakulujen toteuma. Talousarvion tuloslaskelmaosaan ei esitetä 2. osavuositarkastuksessa muutoksia. Valtionrahoitukseen on kuluvalle vuodelle tulossa vielä muutoksia vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin liittyvien oikaisuvaatimusten takia. Valtiovarainministeriö ilmoituksen mukaan muutos pienentäisi rahoitustamme noin 27.000 euroa, tämä muutos on tarkoitus esittää 3. osavuositarkastuksessa yhdessä muiden mahdollisten talousarviomuutosten yhteydessä.

1000 EUR	TA2024	Toteuma 1-6/2024	Toteuma %
Toimintatuotot	128 941	55 867	43 %
Myyntituotot	32 049	15 104	47 %
Maksutuotot	59 284	27 000	46 %
Tuet ja avustukset	16 691	5 018	30 %
Muut toimintatuotot	20 917	8 745	42 %
Toimintakulut	904 692	433 049	48 %
Henkilöstökulut	462 593	206 822	45 %
Palvelujen ostot	323 504	165 464	51 %
<i>Asiakaspalvelujen ostot</i>	<i>184 276</i>	<i>89 756</i>	<i>49 %</i>
<i>Muiden palvelujen ostot</i>	<i>139 227</i>	<i>75 708</i>	<i>54 %</i>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	59 247	31 280	53 %
Avustukset	13 814	6 656	48 %
Muut toimintakulut	45 534	22 828	50 %
Toimintakate	-775 751	-377 182	49 %
Valtion rahoitus	780 060	390 015	50 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 300	1 227	-37 %
Vuosikate	1 009	14 059	1394 %
Poistot ja arvonalentumiset	16 035	7 072	44 %
Tilikauden tulos	-15 026	6 987	-46 %
Poistoeron muutos	26	13	50 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-15 000	7 000	-47 %

Taulukko 24. Hyvinvointialueen talousarvio ja toimintakulujen toteuma